

نگشت شمار است

اعتلای بخش معدن با کمک روزنامه **معدن**

عباس گل محمدی
معاون اکتشافات سازمان زمین‌شناسی

معدن از جمله موهبت‌های الهی هستند که متخصصان زمین‌شناسی و معدن، با علم خود به کشف آنها مبادرت می‌ورزند. اهمیت معدن وقتی مشخص می‌شود که منجر به پویایی چرخه تولید و صنایع معدنی شود و در نهایت ما نیز شاهد تولید ثروت، اشتغال و توسعه پایدار در مناطق معدن‌خیز می‌شویم. در این بین نقش رسانه‌های تخصصی به منظور نمایش تلاش متخصصان، نیاز صنایع و همچنین آشنایی عموم مردم با آن بسیار مهم است. رسانه‌های تخصصی با اعلام مواضع کارشناسانه می‌توانند راهگشای حل مشکلات معدن از مرحله اکتشاف تا فرآوری شوند و همچنین زمینه توسعه روزافزون این بخش فعال کشور را رقم بزنند. در هر صورت اهمیت معدن به اندازه‌ای است که مقامات ارشد نظام نیز بر گسترش فعالیت‌های معدنی و افزایش نقش معدن در اقتصاد کشور تاکید دارند.

روزنامه گسترش معدن نیز در همین راستا بسیار خوب عمل کرده و انتظار می‌رود روزبه‌روز بر دامنه فعالیت‌های تخصصی‌اش افزوده شود. از طرفی روزنامه **معدن** امروز ۱۴ اسفند، هزارمین نسخه خود را چاپ کرد که به معنای چاپ هزار نسخه روزنامه تخصصی معدن است و نویدبخش روزهای خوش برای اطلاع‌رسانی هرچه بهتر در صنعت معدنکاری خواهد بود. پیشنهاد من به روزنامه تخصصی گسترش معدن این است که با انعکاس هرچه بهتر اخبار در حوزه معدن، به رفع چالش‌ها و تقویت نقاط ضعف مجموعه‌های معدنی از اکتشاف تا فرآوری کمک کند و اثر زحمت این گروه برای ذی نفعان واقعی ملموس تر شود.

به نظر می‌رسد اگر روزنامه **معدن**، ارتباط خود را با افراد و شرکت‌های درگیر موضوع معدن و صنایع معدنی گسترش دهد و جوانان و متخصصان توانمند را درگیر ارائه راهکار کند و ضمن تماس بیشتر با نوابغ دانشگاهی از شیوه‌های روز جذب مخاطب بیشتر بهره‌بردار، رسیدن به اهداف مهم این روزنامه که کمک به اعتلای بخش صنعت، معدن و تجارت است با سرعت بالاتری محقق شود.

در پایان، آرزوی توفیق روزافزون و گسترش هر چه بیشتر فعالیت‌های این روزنامه وزین را دارم.

آیدین زینال زاده: در ۲۵ سال گذشته، منابع معدنی نقش مهمی در شکل‌گیری بیش از ۱۲ درگیری خشونت‌آمیز در کشورها داشته‌اند

اقدامات حفاظتی پیشگیرانه و مقابله با درگیری‌ها، ویژه همان کشور (و همچنین محل پروژه) و انعکاس‌دهنده تاریخ سیاسی و فرهنگی آن محیط است. بنابراین اقدامات لازم برای پیشگیری از مناقشه‌ها در هر زنجیره ارزش باید با پرسش‌ها و زمینه‌های محل پروژه و اقتصاد سیاسی کشور هدف، سازگار باشد.

وی افزود: چهارمین درس کلی این زنجیره درباره ارزش حوزه معدن و صنایع معدنی به عنوان چارچوبی برای ارزیابی خطرهای بالقوه درگیری و استراتژی کاهش آن است که مراحل مهمی را پیش از صدور مجوز از جمله چارچوب استراتژی ملی، سیاست حوزه معدنکاری، قوانین و مقررات و شیوه سازمان‌یافتگی نهادینه شدن حوزه معدن باید برایش در نظر گرفت. همچنین زنجیره ارزش باید حائز شرایطی باشد که بتواند خطر احتمالی درگیری را درباره روند تنظیم و اجرای اکتشاف، تجهیز و آماده‌سازی معدن، مرحله باز شدن معدن و بستن سایت، مورد نظر قرار دهد.

زینال‌زاده ادامه داد: موضوعی را با عنوان «پیشنهادهای برای تدوین چارچوب معدنکاری مسئولانه در ایران» پیشنهاد دادم. آنچه توان کاهش اتفاق‌های ناهنجار مانند منازعه، مناقشه، درگیری، سرقت و قتل را در معدن دارد، شامل راهکاری پایدار با عنوان معدنکاری مسئولانه است که پیش از آغاز پیش امکان‌سنجی تا پس از بستن و بازسازی عرصه معدنی با رعایت و اجرای دقیق حقوق شهروندی به وسیله ارزیابی اثر اجتماعی و زیست محیطی معدنکاری است. همچنین تعیین راهکارهای شکایت و میانجی‌گری و توجه لازم و کافی به مسائل اقتصادی-اجتماعی در تمام مراحل معدنکاری، ابزاری بسیار مناسب برای معدنکاری و مسالمت‌آمیز آمیخته با امنیت سیاسی، اجتماعی و اقتصادی معدن و نقاط جمعیتی مجاور معدن است. این موضوع به امضای آقای سریقینی، معاون امور معدن و صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت رسیده تا بعد از اعمال نظر و موافقت وزیر صنعت، معدن و تجارت به عنوان پیشنهاد در اختیار رئیس‌جمهوری قرار گیرد.

وی ابزار امیدواری کرد با «بومی‌سازی معدنکاری مسئولانه» نقاط ضعف به نقاط قوت و تهدیدها به فرصت تبدیل شوند و به جای ناامنی در معدن شاهد بسط و گسترش امنیت در مناطق تحت تاثیر معدنکاری باشیم.

معدنکاری و امنیت در یک قاب!

عملی‌تر شرایط اجتماعی کار می‌کردند. این ابزار، داده‌ها و روند اقدامات را در ۱۲ حوزه کلیدی اقتصادی و اجتماعی به منظور کمک به ارزیابی چگونگی و شناسایی بخش‌های در حال بهبودی (یا حتی وخیم) یک کشور در برابر اهداف و اصلاحات سیاست‌های اتخاذ شده، مورد پایش و ارزیابی قرار می‌دهد.

به گفته زینال‌زاده، این ۱۲ حوزه کلیدی اقتصادی و اجتماعی منحصر به فرد شامل آموزش، اشتغال، انرژی، محیط زیست، حقوق بشر، درآمد، زیرساخت‌ها، امنیت ملی، امنیت عمومی، بازاریابی و سرپناه است. در واقع این ۱۲ شاخص کیفیت زندگی، فراتر از اقدامات مربوط به عملکرد اقتصاد سنتی (برای نمونه تولید ناخالص داخلی، شاخص نرخ مصرف‌کننده، نرخ بهره و بودجه ملی) ایفای نقش می‌کنند و با نگاهی عمیق‌تر، انعکاس‌دهنده آمار ملی بهداشت، آموزش، اشتغال، شرایط و کیفیت زیرساخت‌ها و امنیت ملی هستند. این شاخص‌ها با شناسایی شکاف‌ها به‌عنوان مکمل به شاخص‌های سنتی در درک تاثیر مداخله در کیفیت زندگی کمک می‌کنند.

در واقع رویکرد یکپارچه به ارزیابی زیست محیطی و اجتماعی می‌تواند فرایند شناسایی مسائل مربوط به محیط‌زیست و امنیت در بخش معدن (به ویژه عوامل و شرایطی که مشوق ثبات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هستند) را فراهم کرده و در کنار آن زمینه را برای ایجاد رفاه مردم منطقه و استفاده پایدار از منابع طبیعی به وجود آورد.

درس‌هایی که باید آموخت

کارشناس اکتشاف و وزارت صنعت، معدن و تجارت ادامه داد: درگیری‌های معدنی هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیمی فعالیت‌های معدنی یا بهتر بگویم سرمایه‌گذار معدنی را تحمیل می‌کند. نخستین هزینه مستقیمی که اعمال می‌شود، در زمینه امنیت است. در نتیجه مطالعات معتبر جهانی، ۴ درس فرا گرفته شده است. نخستین درس عمومی که می‌تواند از تحلیل‌ها حاصل شود این است که اعطای مجوزهای معدنی باعث ایجاد خطر درگیری در سراسر پروژه معدنی می‌شود. در مذاکره‌های اعطای مجوز و قرارداد باید درمذایی، محل و مقیاس پروژه، مقررات زیست محیطی ویژه سایت، مزایای بالقوه برای جوامع (مانند توافقات‌های توسعه‌ای)، سیاست‌های محتوای محلی و... مشخص شوند.

زینال‌زاده افزود: دومین درس مهم این است که مدیریت و تخصیص موثر درآمد و اجرای سیاست‌ها و پروژه‌های توسعه پایدار در حفظ یا پادمان صلح سودآور در بلندمدت بسیار کاربردی است. به نظر می‌رسد به اشتراک‌گذاری مزایای موفقیت‌آمیز، قابل رویت و واکنش‌پذیر و همچنین سیاست‌های متنوع اقتصادی، به ایجاد فرصت‌های کاری جدید و شبکه‌های ایمنی کمک می‌کند و به آنها در برابر تغییر ناگهانی در بازارهای کالا یاری می‌رساند.

وی ادامه داد: سومین درس اصلی این است که

دارند. واقعیت این است که در بسیاری از مناطق، معدنکاری بیش از هر چیزی نگران است که آیا جان سالم به در می‌برد؟

به گفته وی، وابستگی مردم محلی به سرزمین خود، نداشتن اطلاع عموم مردم از فعالیت‌های معدنی، تحریک‌های علنی یا درگوشی مخالفان معدنکاری و... دلایل اصلی وقوع ناامنی در معدن هستند. از طرفی وقوع معدن، به ویژه معدن کوچک‌مقیاس در نقاط دورافتاده و محروم، حاشیه امنی برای بزهکارانی مانند سارقان ایجاد می‌کند.

وی در ادامه افزود: چندی پیش برای بازدید از محدوده‌ای اکتشافی به عنوان کارشناس وزارت صنعت، معدن و تجارت به یکی از استان‌های محروم سفر کرده بودم که با تهدیدهای فردی مسلح روبه‌رو شدم. آن روز آن موضوع را با بهره‌گیری از روش‌های کلامی و روان‌شناسی ختم به خیر کردم. مدتی بعد که متقاضی برای پیگیری پرونده به محل کارم مراجعه کرد، سراغ مرد مهاجم را گرفتم و متوجه شدم در معدن به عنوان نگهبان و فرد مورد اعتماد معدنکار به همراه ۲ پسرش استخدام شده است.

وی با بیان اینکه درگیری‌ها و مشکلات بسیاری در فعالیت‌های معدنی داشته است ادامه داد: در بسیاری موارد نیز زمانی که برای انجام فعالیت‌های معدنی وارد منطقه شدیم شاهد استقبال گرم بومیان منطقه بودیم. در واقع دلیل این تفاوت برخورد افراد محلی از استانی به استان دیگر و حتی در ۲ روستای مجاور را می‌توان منوط به رفتار معدنکار دانست.

زینال‌زاده ادامه داد: از آنجایی که مسائل و مشکلات معدنکاری به‌طور ذاتی خاص هستند، علاوه بر بحث‌های فنی مهندسی، اقتصادی و مدیریتی، نیازمند مطالعه بین رشته‌ای بسیار زیادی هستند. امنیت معدنکاری لزوماً با کمک نیروهای نظامی و انتظامی تامین نمی‌شود و اگر بخشی از این مطالعه‌های بین رشته‌ای از سوی جامعه‌شناسان و روان‌شناسان در همکاری با مکتشفان و معدنکاران انجام شود می‌توان شاهد ایجاد امنیت در معدن بود.

ارزیابی آثار اجتماعی

به عقیده این کارشناس بخش معدن، چارچوب معدنکاری مسئولانه در کشور وجود ندارد و این در حالی است که یکی از ارکان معدنکاری مسئولانه، ارزیابی آثار اجتماعی معدنکاری است. این ارزیابی در کنار ارزیابی آثار زیست‌محیطی و جمعیتی، منجر به تهیه نقشه‌ای برای سرمایه‌گذاری اجتماعی می‌شود و مجموعه‌ای از ابزارهایی است که به سرمایه‌گذاران اجتماعی برای توسعه و اجرای اقدامات پایش کمک می‌کند. در نهایت معدنکار موفق به دریافت مجوز اجتماعی معدنکاری خواهد شد که نه با پول قابل خرید است نه با مراجعه به سازمان‌ها و اداره‌های دولتی به دست می‌آید.

وی افزود: ابزارهای مختلفی در این راستا استفاده می‌شوند که یکی از آنها شاخص‌های کیفیت زندگی کالورت- هندرسون نام دارد. این ابزار برای نخستین بار در سال ۲۰۰۰ میلادی (۱۳۷۸ شمسی) در نتیجه مطالعه مشترک ۶ساله گروهی از کارشناسان با تخصص‌های مختلف منتشر شد که روی نیاز به معیارهای فراگیرتر و

از دیدگاه کارشناسان و فعالان بخش معدن، وقتی از ایجاد امنیت در مناطق دورافتاده کشور آن هم به واسطه معدنکاری سخن می‌گوییم، سنگان نمونه بارز و موفق است که راهاندازی معدن و واحدهای فرآوری در آن باعث تغییر و تحول اساسی در این منطقه شده است. در واقع قرار گرفتن فعالیت معدنکاری با امنیت در یک قاب مشخص را می‌توان در این منطقه مشاهده کرد.

کارشناس اکتشاف و وزارت صنعت، معدن و تجارت در گفت‌وگو با **معدن** درباره ایمنی در معدن و امنیتی که می‌توان بر آنها حاکم کرد اظهار کرد: وقتی می‌خواهیم از معدنکاری و امنیت در یک قاب صحبت کنیم دچار سردرگمی مرغ و تخم‌مرغ می‌شویم که برقراری امنیت به واسطه فعالیت معدن را در نظر بگیریم یا ناامنی ایجاد شده در معدن را باور کنیم؟

آیدین زینال‌زاده ادامه داد: ۲۵ سال گذشته، منابع معدنی نقش مهمی در شکل‌گیری بیش از ۱۲ درگیری خشونت‌آمیز در کشورها داشته‌اند و می‌توان گفت اختلاف‌های مربوط به معدن، هم سیاسی و هم اقتصادی است. این اختلاف‌ها ممکن است برای کنترل یک منبع طبیعی ویژه و درآمدهای حاصل از آن ایجاد شوند یا گروه‌های مختلف اجتماعی در کشورهای مختلف، از درآمد این منابع به‌عنوان تامین مالی ایجاد یا ترویج انواع دیگری از اختلاف‌ها (میان دولتی، داخلی، سیاسی، قومی، مذهبی و...) استفاده کنند. حتی ممکن است این درگیری‌ها یک مبارزه سیاسی بزرگ‌تر بین جناح‌های مختلف، از جمله مقام‌های استانی و دولت مرکزی باشد. چنین درگیری‌هایی ممکن است شامل مسائل یا ناراضی‌هایی در زمینه هویت، مذهب، کنترل قلمرو، نبود تقارن اقتصادی و حتی دستور کار جدایی‌طلبی باشد.

زینال‌زاده در ادامه سخنانش به یکی از مناطق معدنی بزرگ کشور اشاره کرد و گفت: آیا عسکویه معدنی ایران را می‌شناسید؟ آیا خوف، سنگان و تایپاد را دیده‌اید؟ در واقع سنگان یکی از مناطقی است که به دلیلی فعالیت معدن آرامش و امنیت را بیشتر از پیش تجربه می‌کند. وی که یکی از مستندسازان حوزه معدن است و فعالیت‌هایی نیز در این زمینه انجام داده، در ادامه گفت: تاکنون چند خیر دربارہ درگیری معارضانی که نزدیکی معدن زندگی می‌کنند با معدنکاران شنیده‌ام و در سفرهایم برای تولید برنامه‌های تلویزیونی و ماموریت‌های سازمانی‌ام به وفور با این موارد روبه‌رو شده‌ام. هموطنانی در استان سیستان و بلوچستان جانم را نجات داده‌اند، کسانی هم بوده‌اند که در یکی از استان‌ها اسلحه گرم روی سرم گذاشته‌اند، برخی نیز در یک منطقه دیگر مرا مورد ضرب و شتم قرار داده‌اند. در واقع تمامی اتفاق‌های رخ داده در این سفرها، خاطره‌های تلخ و شیرین بیشماری از این نوع را برپایم به وجود آورده‌اند.

وی در ادامه افزود: شاید بسیاری از خوانندگان روزنامه **معدن**، اخبار به قتل رسیدن معدنکاران که آخرین آن در کمال ناپوری در نزدیکی پایتخت اتفاق افتاده را شنیده باشند. این در حالی است که معدن با ظرفیت ایجاد اشتغال و دلگرمی و افزایش امید به زندگی مردم محلی، به شرط آنکه اتفاق بدی برای سرمایه‌گذار معدنی رخ ندهد، توان افزایش امنیت را

حجم ذخایر طلای روسیه به ۱۸۵۷ تن رسید

ماه گذشته میلادی، بانک مرکزی روسیه ۲۰ تن طلا خریداری کرد و به این ترتیب این کشور از مارس ۲۰۱۵ به‌طور مداوم حجم ذخایر طلای خود را افزایش داده است.

به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، از مارس ۲۰۱۵، روسیه به‌طور مداوم حجم ذخایر طلای خود را افزایش داده است. ماه گذشته میلادی، این کشور واقع در شمال دریای خزر ۲۰ تن طلا خرید و حجم ذخایر خود را به ۱۸۵۷ تن رساند. بر همین اساس هم‌اکنون روسیه در جمع ۵ کشور با بیشترین حجم ذخایر طلا در جهان است و قصد دارد در این زمینه به سلطه دلار آمریکا پایان دهد. حجم ذخایر طلای چین در حال حاضر ۱۸۴۳ تن برآورد می‌شود. در ۱۵ سال گذشته، مسکو و پکن به شدت به دنبال خرید طلا و افزایش ذخایر طلای خود بودند تا وابستگی خود به دلار آمریکا را از بین ببرند. رونان منلی، کارشناس موسسه بولینون استراتژیک، گفت: هم روسیه و هم چین اقدام خود در راستای افزایش ذخیره طلا را رسانه‌ای کرده و به‌طور رسمی اعلام کردند که طلا را به‌عنوان یک دارایی پولی استراتژیک به‌شمار می‌آورند. این دو کشور به‌هیچ‌وجه در این زمینه محرمانه عمل نکردند و این در حالی است که آمریکا برعکس آن را انجام داده و در تلاش است نقش طلا را به‌عنوان دارایی ذخیره پولی کم‌رنگ کند. آمریکا مدعی است که ۸۱۳۴ تن طلا ذخیره کرده که به گفته منلی، تأیید این ادعا غیر ممکن است.